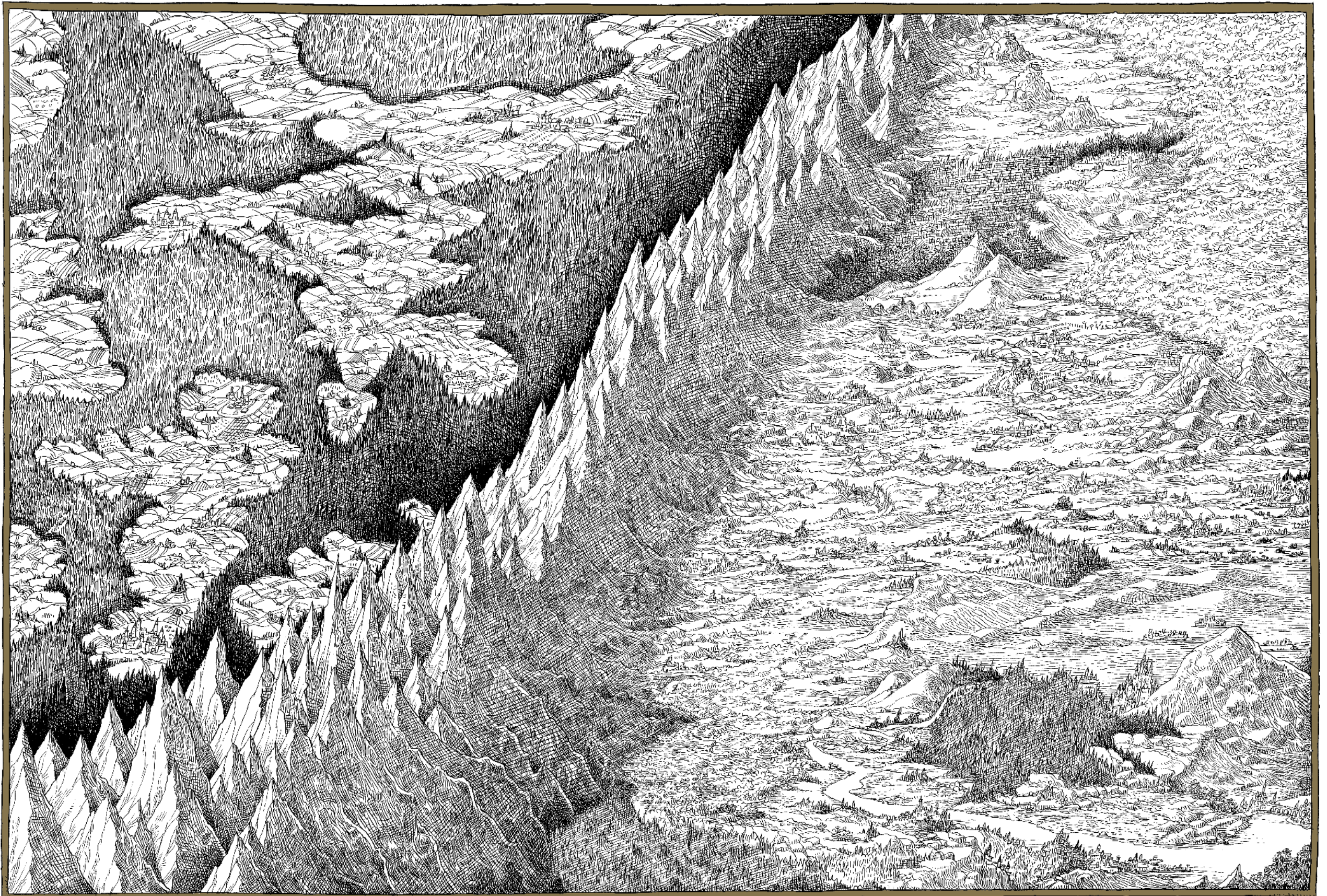
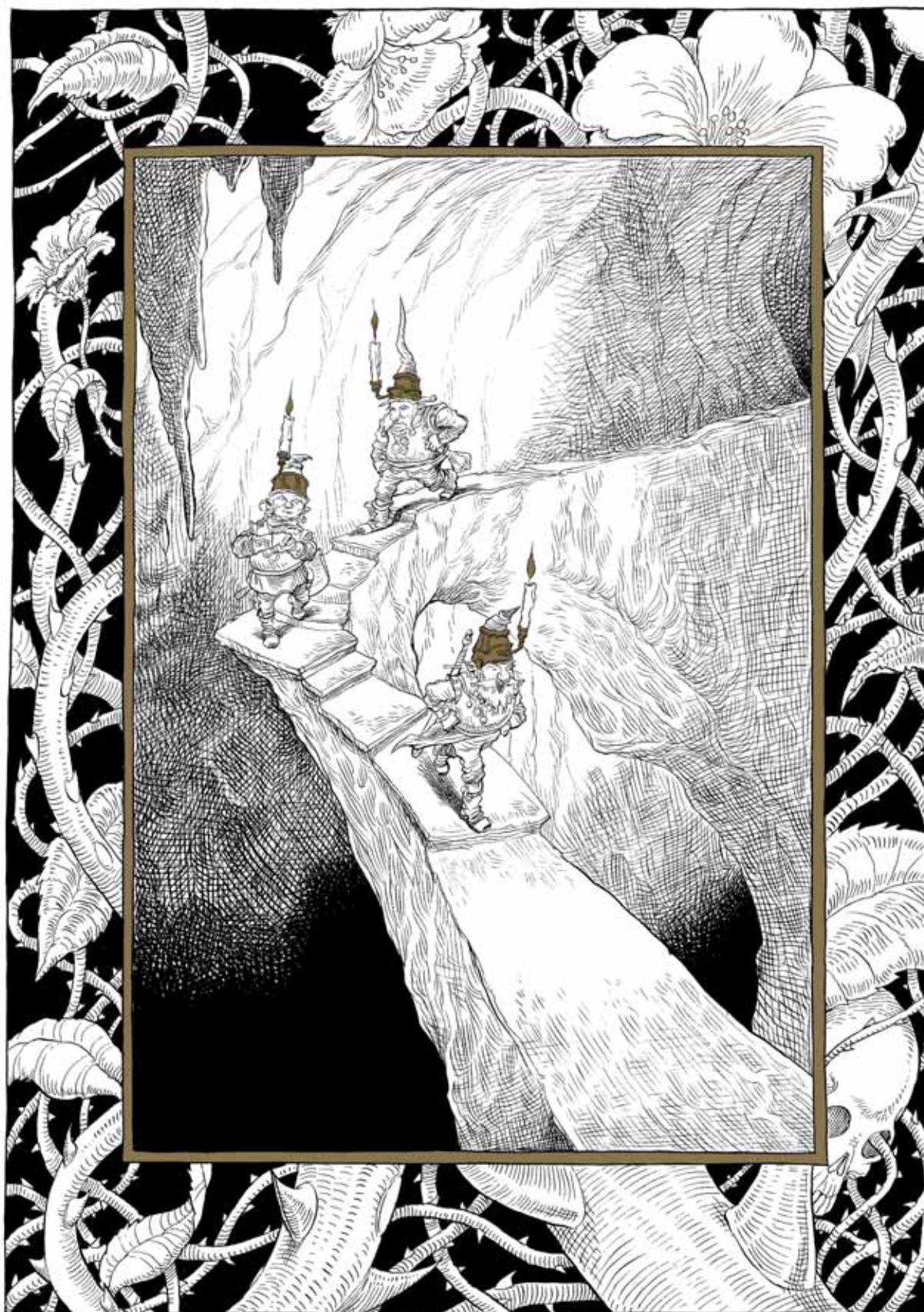






Uspavana  
i  
vretenio





# Uspavana i vretenio



Nil Gejmen  
Ilustrovao  
Kris Ridl

Preveo Draško Roganović

■ Laguna ■



Naslov originala:

NEIL GAIMAN  
THE SLEEPER AND THE SPINDLE

Text copyright © Neil Gaiman 2013, 2014  
Illustration copyright © Chris Riddell 2014

This translation of THE SLEEPER AND THE SPINDLE (first edition) is published by Laguna d.o.o. by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.

Translation copyright © 2015, za srpsko izdanje, LAGUNA

Nil Gejmen  
USPAVANA I VRETENO

*Za izdavača*  
Dejan Papić

*Lektura i korektura*  
Silvana Novaković  
Živana Rašković

*Slog i prelom*  
Jelena Radojičić

*Štampa i povez*  
Rotografika, Subotica

*Izdavač*  
**Laguna**, Beograd  
Resavska 33  
Klub čitalaca: 011/3341-711  
**www.laguna.rs**  
e-mail: info@laguna.rs

CIP - Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд

**ГЕЈМЕН, Нил, 1960-**  
Uspavana i vreteno / Nil Gejmen ; ilustrovao Kris Ridl ; preveo  
Draško Roganović. - Beograd : Laguna, 2015 (Subotica : Rotografika).  
- 66 str. : ilustr. ; 20 cm  
Prevod dela: The Sleeper and the Spindle / Neil Gaiman.

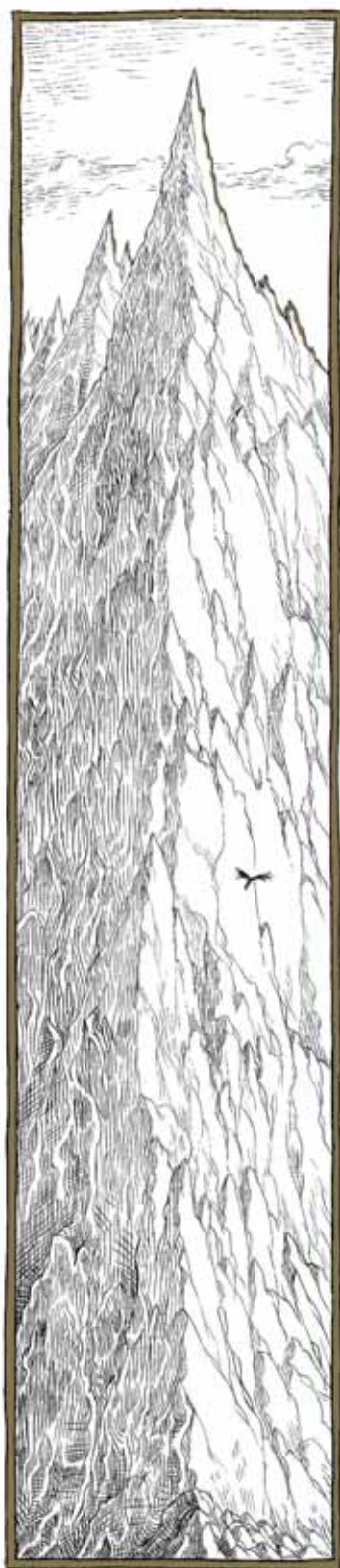
ISBN 978-86-521-1960-8

821.111(73)-31

COBISS.SR-ID 216312844







**B**eše to kraljevstvo najbliže kraljičinom, udaljeno svega dan vraninog leta, ali tamo čak ni vrane nisu letele. Visoki planinski venac što je služio kao granica između dva kraljevstva obeshrabrivao je kako vrane tako i ljude, te su ga smatrali neprohodnim.

Brojni preduzimljivi trgovci s obe strane planinskog venca slali su najamnike u potragu za planinskim prolazom koji bi, ukoliko bi postojao, doneo silno bogatstvo čoveku ili ženi koji bi njime upravljali. Dorimarska svila bi mogla stići u Kanseler za svega nekoliko nedelja, ili meseci, umesto godina. Ali prolaza nije bilo i stoga, iako su se dva kraljevstva graničila, niko nije prelazio iz jednog u drugo.

Čak ni patuljci, koji behu izdržljivi, stameni i satkani od magije koliko i od krvi i mesa, nisu bili u stanju da prođu preko planinskog venca.

No patuljcima to nije predstavljalo poteškoću. Nisu išli preko planina, nego ispod.

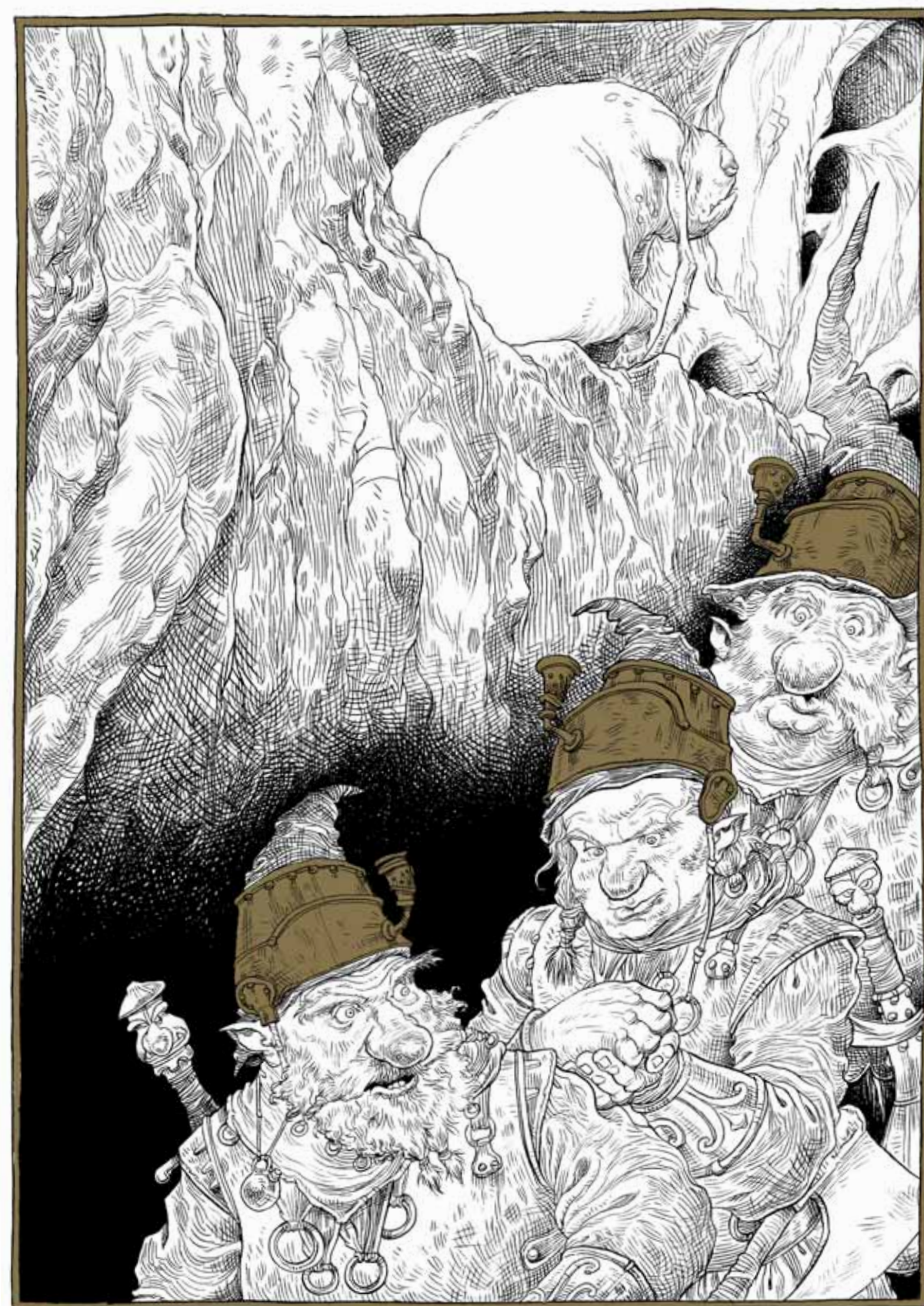
Tri patuljka kao jedan hitaju što brže mogu mračnim stazama podno planina:

„Požuri! Požuri!“, reče patuljak sa začelja. „Moramo joj kupiti najfiniju svilenu tkaninu u Dorimaru. Ne požurimo li, možda će se prodati, pa ćemo morati da joj kupimo **SKORO** najfiniju tkaninu.“

„Znamo! Znamo!“, reče patuljak na čelu povorke. „I kupićemo njojzi sanduk u kojem ćemo je preneti, ne bi li ostala posve čista i neukaljana prašinom.“

Patuljak u sredini ništa ne reče. Usredsređen isključivo na to da ga ne ispusti ili izgubi, čvrsto je stezao svoj kamen. Beše to rubin veličine kokošnjeg jajeta, grubo isklesan od komada stene. Isečen i izbrušen, vredelo bi kao čitavo kraljevstvo, te će ga lako zameniti za najfiniju dorimarsku svilu.

Patuljcima ne bi palo na pamet da mladoj kraljici podare išta od onog što su sami iskopali ispod tla. To bi bilo odveć jednostavno, svakidašnje. Patuljci su verovali da je udaljenost ono što dar čini čarobnim.





Kraljica se tog jutro rano probudila.







raljica se tog jutra rano probudila. „Tačno nedelju dana“, reče naglas. „Za tačno nedelju dana, biću udata.“

To joj se istovremeno činilo i potpuno neverovatnim i posve konačnim. Pitala se kako bi se osećala kao udata žena. Zaključila je da bi to bio kraj njenog života, ako život shvatamo kao doba izbora. Kroz nedelju dana, više neće imati mogućnost izbora. Vladaće svojim podanicima. Rađaće decu. Možda će umreti prilikom porođaja, možda će umreti kao starica, ili u bici. Ali sa svakim novim otkucajem srca put ka smrti biće sve neminovniji.

Čula je drvodjelje s livada ispod zamka dok podižu tribine s kojih će je njen narod posmatrati kako se udaje. Svaki udarac čekićem zvučao je kao otkucaj srca.



Svaki  
udarac čekićem  
zvučao je kao  
otkucaj srca.



ri patuljka su se iskobeljala iz rupe na samom boku korita reke i redom uzverala na livadu, jedan, drugi, treći. Popeli su se navrh granitnog brežuljka, protegli se, protresli noge, iskakali se, pa iznova protegli. Potom su se sjurili na sever, u pravcu nekoliko načičkanih niskih zdanja od kojih se sastojalo seoce Gif, no prevashodno ka seoskoj krčmi.

Krčmar im je bio prijatelj: po običaju su mu doneli flašu kanselerskog vina – tamnocrvenog, slatkog i jakog, nimalo nalik ostrim, bledunjavim vinima iz ovih krajeva. On će ih nahraniti, posavetovati i otposlati dalje.

Krčmar, čiji trup beše širok poput njegove buradi, a brada kuštrava i rida kao lisičji rep, bio je u gostionici. Prilikom prethodnih poseta ta prostorija bi obično bila prazna tako rano ujutro, ali sad patuljci zatekoše tridesetak ljudi, sve smrknute.

Patuljci, koji su očekivali da će se ušunjati u praznu gostionicu, shvatiše da su svi pogledi uprti u njih.

„Dobrostrójiteljju Liščev“, obrati se krčmaru najviši među patuljcima.

„Momci“, reče krčmar, koji je patuljke smatrao dečacima, iako behu četvorostruko, a možda i petostruko stariji od njega, „znam da vi putujete planinskim tunelima. Moramo pobeći odavde.“

„Šta se to zbiva?“, upita najniži patuljak.

„San!“, reče pijanac pokraj prozora.

„Kuga!“, reče raskošno odevena žena.

„Usud!“, uskliknu kotlokrpa, čije su šerpe čangrljale dok je govorio. „Stiže nam usud!“

„Mi putujemo do prestonice“, reče najviši patuljak, što ne beše viši od deteta. „Je li i prestonicu zahvatila kuga?“

„Nije to kuga“, reče kraj prozora pijanac s dugom sivom bradom, prošaranom žutim mrljama od piva i vina. „To je san, kad vam kažem!“

„Kako san može biti kuga?“, upita najniži patuljak, koji beše golobrad.





„Zbog veštice!“, reče pijanac.  
„Zle vile“, ispravi ga jedan bucmasti muškarac.  
„Ja sam čula da je čarobnica“, ubaci se mlada krčmarica.  
„Šta je da je“, reče pijanac, „nije bila pozvana na rođendansko slavlje.“  
„Sve su to koještarije“, reče kotlokrpa. „Proklela bi ona princezu čak i da su je pozvali na imendansku gozbu. Ona beše jedna od onih šumskih veštica što su pre hiljadu leta proterane u izgnanstvo, i to krajnje kvarna. Proklela je novorođenče tako da se, kad devojčce napuni osamnaestu, ubode u prst i usni večnim snom.“

Bucmasti muškarac obrisa čelo. Preznojavao se iako nije bilo toplo. „Ja sam pak čuo da je trebalo da umre, ali da joj je druga vila, jedna od dobrih, magijom smrtnu presudu preinačila u san. Začarani san“, dodade.

„Dakle“, reče pijanac. „Ubola je prst na ovo ili ono. I pala u san. A ostali dvorjani u zamku – gospodar i gospodarica, mesar, pekar, mlekarica, sluškinja – svi su usnuli, baš kao i ona. Otkako su sklopili oči, niko od njih nije ni dana ostario.“

„A bile su tu i ruže“, reče mlada krčmarica. „Ruže što su izrasle svuda oko zamka. A šuma je bivala sve gušća i gušća, sve dok nije postala neprohodna. Sve to bejaše pre, koliko, sto godina?“

„Šezdeset. Možda i osamdeset“, reče žena koja dosad nije progovarala. „Znam, jer se moja tetka Leticija sećala da se to dogodilo kad je bila mala, a ona nije imala više od sedamdeset leta kada je umrla od krvave sračkavice, a tome će sad, u Letokraj, biti tek pet godina.“

„... a vele da se poneki hrabri muški“, nastavi krčmarica, „a i hrabre žene, jašta, odvaže na put kroz Akersku šumu, do zamka u samom njenom središtu, kako bi probudili princezu i, probudivši nju, prenuli i sve ostale spavače, no sve te hrabre duše rastale su se od života, bilo da su se izgubili u šumi, bilo da su ih posekli razbojnici, bilo da su se naboli na trnje ružinog grmlja što okružuje zamak...“

„A kako bi je probudili?“, upita patuljak srednjeg rasta, još uvek čvrsto stežući kamen u šaci, jer mu misli behu svedene samo na ono najbitnije.

„Pa uobičajeno“, reče krčmarica, pocrvenevši. „Ako je verovati pričama.“

„A, pa naravno“, reče najviši patuljak. „Znači, krčagom hladne vode u lice, vičući 'Diž' se! Ustaj!'“

„Poljupcem“, reče pijanac. „Ali niko joj se nikada nije dovoljno približio. A pokušavaju već maltene šezdeset leta, pa i duže. Kažu da je veštica...“

„Vila“, reče debeli.

„Čarobnica“, ispravi ih krčmarica.

„Šta god da je“, nastavi pijanac, „još je tu. Bar se tako priča. Sve i da uspeš da joj se dovoljno približiš. Sve i da se probiješ kroz ružičnjak, dočekaće te ona. Stara kao zemlja, zla kao guja, puka zloba, magija i smrt.“





Najmanji patuljak iskrenu glavu u stranu. „Dakle, u jednom zamku ima neka uspana žena, a s njom možda i veštica ili vila. Otkud sad još i kuga?“

„Pojavila se protekle godine“, reče bucmasti čovek. „Počela je na severu, iza prestonice. Prvi put sam za nju čuo od putnika što su dolazili iz Šteda, koji je blizu Akerske šume.“

„Ljudi su po gradovima padali u san“, reče krčmarica.

„Mnogi ljudi padaju u san“, reče najviši patuljak. Patuljci retko spavaju: uvrh glave dvaput godišnje, i to po nekoliko nedelja uzastopce, ali je on za svog dugog života dovoljno puta usnuo da san nije smatrao ni posebnim ni neobičnim.

„Ma šta u tom trenutku radili, padaju u san i ne mogu se probuditi“, reče pijanac. „Pogledajte nas. Pobjegli smo iz gradova kako bismo došli ovamo. Svi koji smo ovde imamo braću i sestre, žene i decu, što trenutno spavaju u svojim kućama, štalama ili radionicama. Svi mi.“

„Kreće se sve brže i brže“, reče mršava crvenokosa žena koja se dotad nije oglašavala. „Sad već svakoga dana pokriva po milju, a možda i dve.“

„Sutra će doći ovamo“, reče pijanac, iskapi svoj vrč i pokaza krčmaru da ga ponovo napuni. „Nemamo kud da pobegnemo. Koliko sutra, ovde će svi usnuti. Neki od nas su rešili da potraže utočište u pijanstvu, pre no što nas obuzme san.“

„Ko se pa još boji sna?“, upita najmanji patuljak. „To je samo spavanje. Svi to radimo.“

„Idite pa vidite“, reče pijanac. Zabacio je glavu i iz svog vrča ispio što je više mogao. Zatim ih je ponovo odmerio, mutnog pogleda, kao da je iznenađen što su još uvek tu. „Pa hajde. Idite pa vidite.“ Iskapi je vrč, a zatim položio glavu na sto.

A oni su otišli, pa videli.

A oni  
su otišli, pa videli.

